

VOLGAN ALUEEN SUOMALAIS-UGRILAISTEN KIELTEN TYPOLOGINEN TIETOKANTA

BOGÁTA TIMÁR

ELTE, BUDAPEST

XXXIV. IFUSCO, TARTU

ESIVAIHTEET

- Ugrilaisten kielten typologinen tietokanta (UTDB) (OTKA 104249) 2012-2015 → utdb.elte.hu
 - Unkari
 - Surgut hanti
 - Sinja hanti
 - Pohjoismansi
- Uudessa projektissa (VTDB) (NKFI K 125282) 2017-2021 lisätään:
 - Udmurti (Erika Asztalos, Laura Horváth)
 - Niittymari (Bogáta Timár)
 - Permjaki (Nikolett F. Gulyás)
- Lopputarkoitus: **Uralilaisten kielten tietokanta** (~2050?)

MIKSI WALS EI RIITÄ?

WALS

- koko maailman kielet
- yksityiskohtaisuus ei ole maali
- n. 192 parametria
- fonologia, morfologia, syntaksi, sanasto
- Uralilaisten kielten liityvä kirjallisuus ei ole tyydyttävää
 - Kenesei et al. 1998, Abondolo 1998, Sebeok et al. 1961
- virheellisiä tietoja
 - esim. niitymarin -ge on instrumentaali

UTDB/VTDB

- yhden kielikunnan kielet
- mikrotypologiallinen yksityiskohtaisuus
- n. 213 parametria
- morfologia, syntaksi
- perusteellinen, monikielinen kirjallisuuden tausta

UTDB:N KÄYTTÖ

- käytettävissä unkarin, englannin ja venejän kielellä
- 213 parametreja 4 kielellä
- voi hakea:
 - parametrin mukaan
 - avainsanan mukaan
 - „Ctrl+F:illä”

PARAMETRISSA ON:

- kuvaus: mitä se tutkii ja minkälaisen ominaisuuksien mukaan
 - (esim. peruskieltäminen preesensissä)
- parametriarvot, ja niiden selitys
- jokaiselle kielelle sopivat parametriarvot
- esimerkkejä
- kirjallisuusperusteinen selitys
- lähteet

Tärgy kifejezése (szinjai hanti)

PNPnonobl: A nyelvben a tárgyat egy főnév vagy önálló névmás kitételével lehetséges, de nem kötelező jelezni.
Agr: A nyelvben a tárgyra utal az ige morfoszintaktikai egyeztetése.

- (1) mā nanen űjat-l-em.
én te.ACC ismer-PRS-OBJ.1SG
'Én ismerlek téged.' (S. O.)
- (2) mā miša űjat-l-em.
én Misa ismer-PRS-OBJ.1SG
'Én ismerem Misát.' (S. O.)
- (3) mā lijjal űjat-l-em.
én űk.ACC ismer-PRS-OBJ.1SG
'Én ismerem űket.' (S. O.)
- (4) nan lijjal sam-a taj-l-ellan? sam-a taj-l-ellam.
te űk.ACC SZÍV-LAT tart-PRS-PL.OBJ.SG SZÍV-LAT tart-PRS-PL.OBJ.1SG
'Te szereted űket? Szeretem.' (S. O.)

A színjai hantiban létezik tárgyas és tárgyatlan ragozás (Onina 2009, Nikolaeva 1999a, 1999c, Rédei 1965: 54–70, Honti 1984, Sz. Kispál – F. Mészáros 1980: 34–44). A tárgyas ragozás a tárgy számára (egyes, kettes, többes) utal (S. O.). A kettes és többes számú tárgyra vonatkozó igeragok homonimák, E/3-ben mindhárom számú tárgynál azonos (-ə/(/)/i, -/i) igeragot használnak. Dalrymple és Nikolaeva (2011: 145–155) és Nikolaeva (1999a: 64–76) szerint a tárgyas igeragozás használata részben az információszerkezet által, részben grammatikailag motivált. A tárgyas ragozás használata nem a tárgy határozottságától, hanem annak topikizáltságától függ; a nem topik szerepű tárgy mellett alanvi. a topik szerepű tárv mellett tárvas ragozást használnak. A tárvas ragozásnál a tárv sokszor nem

Hivatkozások

- Dalrymple, Mary, Nikolaeva, Irina. 2011 Objects and information structure. Cambridge: Cambridge University Press
- Sz. Kispál, Magdolna, F. Mészáros, Henrietta. 1980 Északi osztják kresztomátia. Budapest: Tankönyvkiadó
- Honti, László. 1984 Chrestomathia Ostiacica. Budapest: Tankönyvkiadó
- Nikolaeva, Irina. 1999c Object Agreement, Grammatical Relations, and Information Structure. *Studies in Language* 23: 341–386.
- Dalrymple, Mary, Nikolaeva, Irina. 2011 Objects and information structure.

UUDEN PROJEKTIN HAASTEET

- nimitys: ""VOLGAN ALUEEN S-U KIELET""

- henkilöstön muutoksia:
 - uudet projektinjohtajat pitävät tutustua koko järjestelmään
 - IT-guy on pois ☹️
- Schrödingerin fonologia: esim. udmurtin ö ≠ niitymarin ö
- permjakin tielitietoa on vähän
- glossaongelmia

GLOSSAONGELMIA

- jos udmurtissa pitää merkittää preesensiä, pitääkö marissa ja permjakissakin?
- homonymia
 - *mon* *u-g malpa-škə* - SG1
 - *so* *u-g malpa-škə* - SG3
- kuinka tärkeä on etymologia?
pal-en *o-m-əl*
tietää-PST2 NEG-1SG-on?
- kirjallisuuden eroja, esim. marin kielen sijamuotojen määrä on:
 - 12 (Bereczki 1990)
 - 10 (Alhoniemi 1985)
 - 8+3 (Kangasmaa-Minn 1998)

MIKÄ VOI OLLA TIETO?

- chrestomathioiden, kielioppien esimerkit
- Korp tietokanta
- äidinkielliset konsultit
- kvantitatiiviset tutkimukset

- Ø runot ja folklooritekstit
- Ø itse keksitty lauseet
- Ø murteet

TOIMINTA, TAVOITTEET

- viikolliset kokoukset
- permjakin kielen konsultti tulee kesän alussa
- tutkimusretkikunta Mari El:iin
- konferenssiesitelmät ja posterit (SLE, SWL8, ELTE DH, IFUSCO 😊)
- lopettaminen (toivottavasti): syyskuu 2021

KIITOS PALJON! TÄNAN VÄGA!

Tau
badźym!

Tau peš
kugu!

utdb.elte.hu

Att'ö!